

Дачыар
Нэрданок

К.

Ungarische Volks - Lieder

MAGYAR NÉPDALOK

Énekhangra zongorakísérettel
Für Sing-Stimme mit Klavierbegleitung

mitgeteilt von
KÖZLIK

Bartók Béla [1-10 ^{SZám}
és Nummer
Kodály Zoltán. [11-20 ^{SZám}
nummer

Buch- u. Musik-Verlags-Expedition
Rozsnyai Károly könyv-és zeneműkiadóhivatala.
Budapest, VI. Múzeum körút 15.

Emil Gutman
Konzertorganist - Berlin

Ungarische Sänger:
Wenn nicht nur der
Raritätenliebhaber
Unterschied macht
Zw. dem Leben
in der Fabrikarbeit.

MusiC
1976119-310
Schindler
12/14/06

Herausgabe

Népdalok kiadásának kétféle a célja, kétféle a módja. Egyik cél, hogy minden, a néptől került dal együtt legyen, itt a teljesség nézőpontja uralkodik, a dalok kisebb vagy nagyobb értéke nem határoz. Aféle „népdalok nagy szótára“ az ilyen. Legjobb, ha szótárszerű az elrendezése is, mint például az Ilmari Krohn szerkesztésében megjelenő finn népdalgyűjteményé. (Suomen Kansan Sävelmiä. 1906-ig négy füzet.) A dalok egy szólamra, hitelesen, gondosan leírva, valamennyi változat föltüntetésével jutnak nyilvánosságra. Csak ilyen gyűjtemény lehet alapja mindennemű, a népdalra vonatkozó vizsgálódásnak.

A másik cél, hogy a nagy közönség megismerje és megkedvelje a népdalt. Erre nem alkalmas a „nagy szótár“, mert remek és gyenge vegyesen van benne. Válogatni kell a javából és valamilyen zenei földolgozással közelebb vinni a közönség izléséhez. Kell rá a ruha, ha már behozzuk a mezoról a városba. De a városi öltözetben félszeg, szorongó. Ugy kell rá szabni a köntöst, hogy el ne akassza a lélekzetét. Akár énekkarra, akár zongorára dolgozzuk, a kíséret mindig csak az elvesztett mezot és falut igyekezze pótolni. A dallamok hitelességében pedig a népszerű kiadás se maradjon el a teljes mögött.

Természetes, hogy az elsőféle kiadás csak akkor válik lehetővé, mikor az anyag gyűjtése be van fejezve. Nálunk, ahol ez a munka alig hogy meg van kezdve, még jó ideig nem is gondolhatunk rá. A javát kiválogatni azonban már a gyűjtés kezdetétől fogva lehet. Ez a kiadás ilyen válogatott dalokból készült a nagy közönség számára; azzal pedig, hogy jövedelmét tisztán gyűjtésre fordítjuk, szolgálja az első célt is.

A 20 dal egy része a magyar folklór régi buzgó munkásának, Vikár Bélának fölvételeiből való — neki a dalok szíves átengedéseért itt mondunk köszönetet — más része a magunk nem régen kezdett gyűjtéséből. A hazai viszonyokra való tekintetből tettük, hogy a dallam a kíséretben is megvan. A következő füzetekben (a gyűjtés eredményétől függ; mikor jelenhetnek meg) nem ragaszkodunk ehhez mindig. Hiszen dalolni valót adunk, nem zongorázni valót.

Talánának bár népünk lelkének ezek a sokszor oseredeti megnyilatkozásai fele annyi szeretetre, mint amennyit érdemelnek. Eltart még soká, míg elfoglalják az őket megillető helyet házi és nyilvános zenéletünkben. A magyar társadalom túlnyomó része még nem elég magyar, már nem elég naiv és még nem elég művelt arra, hogy ezek a dalok közelebb férkőzzenek a szívéhez. A magyar népdal a hangversenyteremben! különösen hangzik ma még. Hogy egyszerbe kerüljön a világdalirodalom remekeivel és a — külföldi népdallal. De megjön az ideje ennek is. Mikor majd lesz magyar házi muzsika és a magyar család zenélése nem éri be a legalacsonyabbrendű külföldi kupléval, belföldi népdalgyári portékával. Mikor majd lesz magyar énekes. Mikor nemcsak a ritkaságok néhány kedvelője tudja majd, hogy másféle „magyar népdal“ is van a világon, mint a „Ritka buza“ és az „Ityóka-pityóka.“

Budapest, 1906. december.

Bartók Béla.

Kodály Zoltán dr.

Dies Prinzip soll nicht unbedingt festgehalten werden.
Wir wollen zum Singen gehen, nicht z. Klavierspielen.

Ungar. Gesellschaft immer noch nicht genug Magyar, schon nicht mehr genug naiv, u. noch nicht genug gebildet dazu, diesen Liedern Eintritt in ihr Herz zu gestatten. D. ungar. Volkslied im Konzertsaal! Es klingt noch fremd. Damit es in eine Reihe komme mit d. Meisterwerken der Weltliteratur u. — mit fremden Volksliedern — Aber die Zeit wird kommen. Hauernasak - Familienmaske! Nicht begnügt mit fremd. Couplet u. inländische Volkslied - Fabrication.

3

Zweierlei Enden, Methoden

1.) Vollständigkeit.
Lieder Lexicon.

einstimmig, authentisch,
sorgfältig

2.) Grosses Publikum bekanntmachen u. Lieblingen Wörterbuch nicht entzogen wegen Mischung von minderwertigem. Das Beste wählen und musikalisch bearbeiten, dem Geschmacke des Publikums näherbringen. Sozusagen ein Kleid — von der Wiese in die Stadt — jedoch leicht linksich, ungeschicklich. Kleid muss so geschneitten, dass Atem nicht ausgeht. Entweder für Chor oder Klavier. Begleitung soll immer trachten, verlorene Wiese u. Dorf zu ersetzen. Aber authentisch!

Erstere Sammlung noch unvollständig. Aber schon jetzt wertvollste Auswahl. Solche ist diese Ausgabe. Der Ertrag dieser Sammlung dient der Fortsetzung der ersteren.

Ein Teil dieser 20 ist von Béla Vikár gesammelt (Parlamentarograph und Philologe, famos ungarischer) — Dank zur Erleichterung ist Melodie auch in Be-

1.

Ich mache mich auf den Weg ~~von~~ der schönen Heimat, v.d. berühmten kleinen Ungar-lande..
Lassan. (Lento)

El - in - dul - tam szép ha - zám - bul, Hi - res kis Ma - gyar - or - szág - bul.

The first system of the musical score consists of a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line is written in a treble clef with a key signature of two flats (B-flat and E-flat) and a 3/4 time signature. The lyrics are 'El - in - dul - tam szép ha - zám - bul, Hi - res kis Ma - gyar - or - szág - bul.' The piano accompaniment is written in a grand staff (treble and bass clefs) with the same key signature and time signature. It features a melody in the right hand and a bass line in the left hand. Dynamics include 'mf' (mezzo-forte) and 'f' (forte).

Ich schaue zurück, vom halben Weg, Aus m. Auge die Thräne fließt.

Visz - sza - néz - tem fél - u - tam - bul, Sze - mem - bü l a kö nny ki - csor - duft.

The second system of the musical score consists of a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line is written in a treble clef with a key signature of two flats and a 3/4 time signature. The lyrics are 'Visz - sza - néz - tem fél - u - tam - bul, Sze - mem - bü l a kö nny ki - csor - duft.' The piano accompaniment is written in a grand staff with the same key signature and time signature. Dynamics include 'mf' (mezzo-forte) and 'p' (piano).

Ich wende mich um von halber Straße, Aus meiner Auge die Träne quillt hervor.

Visz - sza - néz - tem fél - u - tam - bul, Sze - mem - bü l a kö nny ki - csor - duft.

The third system of the musical score consists of a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line is written in a treble clef with a key signature of two flats and a 3/4 time signature. The lyrics are 'Visz - sza - néz - tem fél - u - tam - bul, Sze - mem - bü l a kö nny ki - csor - duft.' The piano accompaniment is written in a grand staff with the same key signature and time signature. Dynamics include 'mf' (mezzo-forte) and 'pp' (pianissimo). A handwritten '1 1/2' is visible on the right side of the page.

2. ^{mf}

Durch-quere }
Herüber-schreite } ich die Theiss im Kahne, Kahne, ja Kahne.
Tánclopós. (Tanzschritt)

Ál - tal - men - nék én a Ti - szán la - di - kon, la - di - kon, de la - di - kon,
Ott la - kik a, ott la - kik a ga - lam - bom, ott la - kik a ga - lam - bom.
Dort wohnte sie, dort wohnt meine Taube, dort wohnt meine Taube.

p grazioso

Ott la - kik a vá - ros - ban, a har - ma - dik uc - cá - ban;
Dort wohnt sie in der Stadt, in der dritten Strasse,

mf

Rote Rose, Kau Vergissmännchen, Veilchen blüht am Fenster.
Pi - ros ró - zsa, kék ne - fe - lejts, i - bo - lya vi - rít az ab - la - ka - ban.

p

a.) Sprech-Tempo
Beszédtempo.

1. Fe Weiss hér Lasz ló lo ferdé hat gestohlen
 2. Fe Weiss hér An - na azt lát meg tapasztal, tud - ta,
 3. „Jó - nap is - ten, had nagy u - ram!
 „Guten Tag, Gott gebe, Leutnant mein Herr!“

mf

dem Schwarzen Hügel unter dem Weiss Ladislaus
 1. A fe - ke - te ha - lom a - latt: Fe - hér Lász lót
 2. Hogy den ältern Bruder hinein - thun a - Sperrren - va. - Fogd be ko - rtscher osis
 3. „Ad - jon is - ten szép ma - da - ram! Mit hoz - tá - te
 „Grüss Gott! Schöner Vogel! Was hast gebracht du,

dort erwischen, Kerker auf den Grund des hat man verschlossen.
 1. ott meg - fog - ták, Töm - löc fe - ne - ki - re - zár - ták.
 2. a die lo - va - kat. Tégy mel - lem sok a gold - nya - kat. Tu neben mich viel Gold
 3. Fe - hér An - na. Szi - vem ad - ta gyöngy - i - on - na? „Vom dort?“
 Weiss An - na, Meiner Herrgotts du Perle „Vom dort?“

p

B. K.

Conclusion:
 Das Mädchen gefest seine Tugend.
 Der Bruder wird aber doch gekentet.
 Es endet mit einem Glück auf
 den Leutnant.

b.) *Als das fröhliche Langsamer*
 Az előbbinél lassabban.

Fe - hér Lász - ló lo - vat lo - pott A fe - ke - te

mf

ha - lom a - latt. Hej! Fe - hér Lász - lót

f

ott meg - fog - ták, Töm - lőc fe - ne - ki - re zár - ták.

a.)
Tánclepés.

Der Gynläser Garten unter, *Garten unter*, *Brauner Bursche*
 1. A gyu-la - i kert a - latt, kert a - latt Bar - na le - geny
 2. Be - ne - de - ki kert a - latt, kert a - latt Réz - sar - kan - tyum
Unter dem Benedek - Garten, unterm Garten, Kupfer - Sporn meine

Rosmarin
 1. roz - ma - rin - got a - rat. *erntet* *Jah bin der Rosmarin*
 2. ott ma - radt, ott ma - radt. *En va - gyok a roz - ma - ring*
(ic) dort geblieben, dort ge - blieben. Geh! meine Geliebte! sollst es heraussuchen,

Schwaben Bin der Brauner, *Brauner Bursche's Braue* *Ge - lieb - te*
 1. ké - ve - kö - tö - je, Bar - na le - geny i - gaz sze - ré - tö - je.
 2. sej haj ke - resd meg; Ha meg - le - led pen - gesd meg, pen - gesd meg.
Ei hei! sollst heraussuchen; Wenn du gefunden hast, schlag drauf, dannes Geliebte reit

(wahr)

b.)

A kert-me-gi kert a-latt sé-tál - tam, Egy szép bar-na
 Hinter e. Gartens ist ein (2tes) Garten, dort (hinter) bin ich spaziert. Ein schöner brauner

pi - ros lányt ta - lál - tam; Te - le vót a kö - tö - je
 -rottes Mädchen hab' ich gefunden. Voll war ihre Schönheit

hárs-fa-le-vél - lel, Pi-ci szá-ja a-ra-nyos be-széd - del.
 Lindenbaum/Blättern mit, Kleines Mädchen mit goldigem Geschwätz

Gyorsan. (Schnell)

Uc - ca, uc - ca, ég az uc - ca, mesz - sze lát - szik a láng - ja;
Gasse, Gasse, brennt die Gasse, weit sieht man die Flamme,

Pi - ros - lik a, pi - ros - lik a ked - ves ba - bám or - cá - ja. Nem ti - tok,
Es rötelt, es glüht's, es rötelt meiner Lieben Püppchen's Gesicht, Nicht geheim,

ki - mon - dom: Ösz - sze - ő - lel, ösz - sze - csó - kol en - gem az én ga - lam - bom.
ich gesteh's; Umarmet, küchlig küsst mich meine Taube.

No 3

6. *mol*

1. Ton tiefer

Andante
Im Schritt. *Lépest.* Im meine Fenster, in mein-Fenster, hat hineingeleuchtet der Mondschein.

Ab-la-kom-ba, ab - la - kom - ba be - sü - tött a hold - vi - lág,
 A - ki ket - töt, hár - mat sze - ret so - sincs ar - ra jó vi - lág.
Woh Zwei, drei liebt, niemals ist ihm gut die Welt.

poco ritard.
 Lám én csak e - gyet sze - re - tek, még - is de so - kat szen -
Sieh! ich nur einem liebe, doch wieviel leide

poco ritard.

ve - dek, Ez az ál - nok bé - res le - gény csal - ta meg a szi - ve - met.
ich, Dieser falsche Ochsenhirt - Junge, betrogen hat mein Herz.

2 m

Molto Lento
Nagyon lassan.

1. ~~Verdor~~ ~~tem~~ ~~ast~~ ~~vom~~ ~~weite~~ ~~blüht~~
 1. Sza - raz ag - tól mesz - sze vi - rit
 2. Hagy - tam vol - na bé - két a sze
 3. Ké - szebb vol - nék száz ró - zsa - fát
 3. ~~Gelassen hätte ich in Frieden die~~
 3. ~~Bereitete wäre ich auf Rosenstöcke~~

p sempre legato

die Rose se. O warum nur niemals
 1. a ró - zsa; Bär - csak so - ha
 2. re - lem - nek; Jobb lett vol - na
 3. ki - vág - ni, Mint hogy tö - led
 3. ~~Liebe~~ ~~Besser gewesen wäre's~~
 3. ~~auszuhacken~~ ~~Als dass (ich) was die~~

ritard.
 nicht geliebt hätte ich
 1. nem sze - ret - te - lek vol - háte - ich na.
 2. az én ár - va fe - jem - nek.
 3. gyön - ge ba - bám meg val - ni.
 3. ~~für meinen Waisens~~ ~~Kopf (Armen Kopf.)~~
 3. ~~Feinliebchen~~ ~~Abscheiden sollte~~

ritard.
pp

(= ~~Mädchen~~, ~~zarte Mädchen~~)
gyöngye baba

5 +

8.

Tánclepés.

Ve - gig men - tem a tár - ká - nyi sej, haj, nagy uc - cán; Be - te - kin - tet -

Bis zu Ende hineingegangen die Tarkany: hei, ho! Haupt-Strasse, Hineingeguckt habe

p

tem a ró - zám ab - la - kán. Ép - pen ak - kor ve - tet - te meg

guckt meiner Rose ins Fenster. Gerade dann hat gemacht (fertig)

pap - la - nos á - gyát, Roz - ma - ring - gal söp - ret - te ki pin - gált szo - bá - jat.

d. Decken = Bett, mit Rosmarin ausgekehrt gemaltes Zimmer.

1 min

9. ¹⁰⁷ Komitát Bihar, Rumänien

1. Nicht weit ist ^{zu} hier klein Mar-git-ta,
 2. Von dort her ^{von} kommen drei ^{berittene} Gensdarmen,
 Lassan.

1. Nem mesz - sze van i - de kis Mar - git - ta,
 2. A - mon - nan jön há - rom lo - vas zsan - dár,
 3. „Küld - je ki a pej ló - nak gaz - dá - ját,
 4. Lo - vam, lo - vam nem any - nyi - ra bá - nom,
 3a Schicken Sie heraus vom braunen Pferd den Kavalier,
 4. ^{legato} Mein Pferd, mein Herr, nicht so sehr tut es mir leid,

1. Hortobágy's Wasser herum fließt es. ^{Mitten drin ist ein hübsches}
 Gerade dem Wirtshaus ^{gerade dem Wirtshaus} ^{woher} ^{kommen die drei} ^{guten Abend} ^{guten Abend} ^{Schöne Nacht}
^{gerade dem Wirtshaus} ^{woher} ^{kommen die drei} ^{guten Abend} ^{guten Abend} ^{Schöne Nacht}

1. Hor - to - bágy - nak vi - ze kö - rül foly - ja. Kö - ze - pi - be van egy ron - gyos
 2. E - gye - nest a csár - da e - li - be áll. „Jó es - tét, jó es - tét szép csap -
 3. Meg - kér - de - zem, meg - ad - ja - e ma - gát.“ „Bennt bo - ro - zik en - nek a gaz ^{innen pokolisch}
 4. Csak a nye - reg szer - szá - mom saj - ná - lom. Nye - reg a - latt a bu - gyel - lá -
 3. ^{ich frage ihn} ^{übergebe ich} ^{ihm} ^{er} ^{sich}. ^{„Hörst du nicht, er gibt sich}
 4. ^{Mein} ^{Sattel - zug} ^{ist} ^{mir} ^{leid}. ^{Sattel} ^{unter} ^{meinem} ^{Geldbeutel}

1. Wirtshaus. ^{Drinnen trinkt ein Räuber, Kumpen seinant in}
 2. ^{nur dies schöne Brau - den hier} ^{woher} ^{kommen die drei} ^{guten Abend} ^{guten Abend} ^{Schöne Nacht}
^{Drinnen trinkt ein Räuber, Kumpen seinant in} ^{woher} ^{kommen die drei} ^{guten Abend} ^{guten Abend} ^{Schöne Nacht}

1. csár - da, Ab - ban i - szik egy be - tyár bu - já - ba.
 2. lár - né, Hát ez a szép pej ló it - ten ki - é?
 dá - ja, Most jött i - de nincs egy fél - ó - rá - ja.
 3. ma - gam, Ki - nek tet - szik, hajt - sa el a lo - vam.
 4. =ri - som, Ab - ba' he - ver száz e zer fo - rin - tom.
 3. ^{ich hier} ^{Wenn es gefällt,} ^{wegtreiben} ^{soll} ^{er} ^{mein} ^{Pferd}.
 4. ^(steckt) ^{In dem Bege} ^{meine} ^{100.000} ^{Florins}.

Handwritten signature

1. Es pflügt mein Liebster, Klippert, Klappert, hei, hoi! das Joch. Es pflügt mein
Tánclépes.

1. Szánt a ba-bám csi-reg, cső-rög sej haj a já - rom. Szánt a
 2. Mond-tam ba-bám ne rakd meg a sej haj sze-ke - ret. Fel - tő -

2. Ich sagte, mein liebster, nicht beständ' den, hei, hoi! den Karren. Aufbrecher.

p cresc. *f*

(Bavaria-
Pr. & Saus)

1. Liebster, in der Benedeker Umgezung; Trocken ist d. Erde, dreifacher Pflug

1. ba-bám a be-ne-de-ki ha-tá - ron; Szá - raz a föld, hár-mas e - ke
 2. ri a vil-la-nyél a ke-ze - det, Fáj - bul van a vil - la - nye - le,

2. wird der Gabel-Stock deine Hand, aus Holz ist der Gabel-Stock,

p

1. nicht stand-steht, Schön ist m. Liebster, in Benedek, hei, hoi! hat er keinen seinesgleichen.

1. nem áll - ja: Szép a ba-bám, Be-ne-de-ken sej haj nincs pár - ja.
 2. nem más - bul, Fel-tő - ri a te-nye-re-det sej haj csu-nyá - ul.

2. nicht aus was andern, Aufbrachen wird sein Hand-Pläcke, hei, hoi! hässlicherweice.

p cresc. *f*

1 1/2
2

Witigen. Jegyzetek.

Vikár B. fonográf-fölvételeiből vettük át az 5., 8., 12., 14., 19., 20. sz. dalokat. Az 5. és 8. Eger vidékéről. 12. Pográny-ból, 14. és 19. Somogy-Szobbról, 20. Jutáról való. (A három utóbbi megj. a Kisf. Társas. Népk. gy. VI-k-ben is.) Egyet-kettőt (14, 19) még régebben magunk írtunk le a hengerekről, a többit Kereszty L. leírásában közöl-jük; a fonogr.-gyűjtemény a Nemz. Muzem nép-rajzi osztályának költözködése miatt ezidőszerint hozzáférhetetlen.

A többi dalt a nép szájáról írtuk le. Bartók Béla gyűjtéséből való: 1., 10. Békés-Gyula, Benedek-pusztá, 2. Szeged, 3. a) Doboz, Békés m., b) Tura (Haraszt pusztá), Pest m., 4. a) Békés-Gyula (Benke-major), b) Vésztő (Kertmeg pusztá), Békés m., 6. Tura (Haraszt pusztá), 7. Kibéd, Maros-Torda m., 9. Szentés. Az 1., 2., 3. a), 3. b), 4. a) és 6. számról fonográf-fölvétel is készült a Nemz. Muzem nép-rajzi osztálya számára. Kodály Zoltán gyűjtéséből valók: 11. Ghymes, Nyitra m., 13. Zsigárd, Pozsony m., 15. és 18. Felső-Szell, Pozsony m., 16. Gerencsér, Nyitra m., 17. Takácsháza pusztá, Nógrád m., és Zabar, Gömör m.

A dalok előadásában nem fog tévedni, aki a nép dalolása módját ismeri. Még olyan sem tesz nagyobb hibát, aki jól beszél magyarul. Ez már fele a jó dalolásnak; mert a szöveg a dalok nagyobb részében döntő hatással van az előadásra, a zene ritmusa jelekkel ki nem fejezhető finom módon simul hozzá. Ritkán esik nyújtható szótagra olyan rövid vagy nem nyújthatóra olyan hosszú kóta, hogy a nyelv engedni kénytelen a zenének. De hisz nem azért ének az ének, hogy minden szó úgy bangozzék benne, mint a közönséges beszédben. Némi eltérés a közönséges ejtéstől még nem ritmikai hiba, a nép nem énekel olyat, ami bántaná nyelvrítmusérzékét. Ritmikai hiba ott terem meg, ahol idegen zenei frazeologia kapcsolódik a szöveghez. E részben tanulságosan figyelhetjük meg, hogyan torzít el a nép sok közé került németes dallamot, hogy a szöveghez alkalmasabbá tegye.

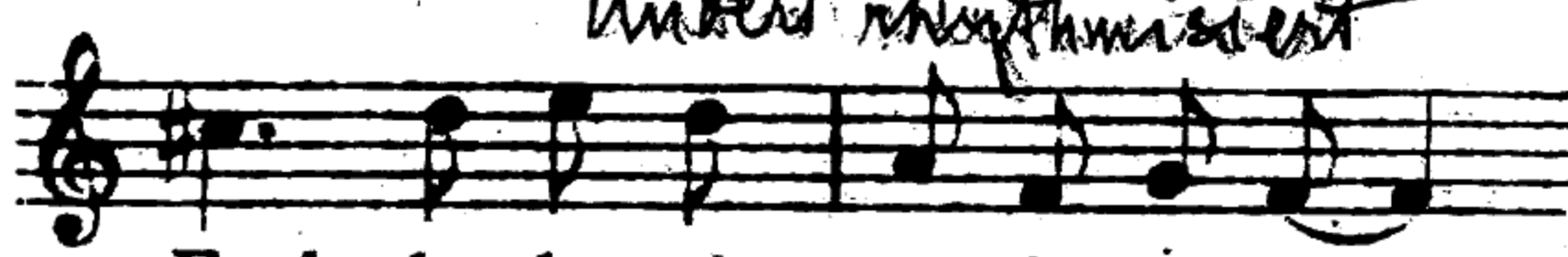
Az előadás zenei részében főképp arra kell ügyelni: táncnótával van-e dolgunk, vagy hallgató-
val. A táncnóta egyenletes tempóban megy, bár enged belőle, ha nem táncolnak hozzá. A hallgató

előadása szabad, bár a néptől olyan túlzott rubato-t, mint a cigányé, vajmi ritkán hallani, ahol akad, a cigánytól tanulhatták. Különböben nem kell azt hinni, hogy minden dalnak megvan a maga állandó, törvényszerű tempója: a nép sokszor igen eltérő gyorsasággal éneklí ugyanazt a dalt. Az előadó dolga eltalálni azt a tempót, amelyikben a dal legjobban hat.

Dinamikát a nép nem ismer. (Különböző alkalma és kedve szerint halkabb vagy hangosabb az éneke, de nincs benne más árnyalás, mint a hangnak a föl- és leszállással önkéntelenül változó ereje.) A művészi előadás nem lehet eldinamikai színezés nélkül, de éppen a népdalban nagyon takarékosan kell bánni vele. Általában nem gondoljuk, hogy a népdal előadásának egyedül helyes módja a nép előadásának szigorú utánzása. Akkor például a 11. számú dalt úgy kellene nyújtani és cifrázni, mint az öregasszonyok a templomi éneket szokták. Éppen nem lehetetlen, hogy igazi magyar énekesművész olyan szépségeit tárja föl a népdalnak, amelyek a nép dalolásában rejtve maradnak.

Bemerkungen zu einzelnen Liedern Megjegyzések az egyes dalokhoz.

8. Fehér Lászlóról szóló ismert balladának két újabbban felfedezett dallama. A szöveg folytatását lásd Bartalus „Magyar népdalok“ VI. köt. 1. sz. Az első dal 5. és 6. taktusát a II. és III. strofában így kell ritmizálni:

Fogd be ko-csis a lo-va-kat
Mít hoz-tá' te Fe-hér An-na

11, 12. A pogánykori tűz- és szerelemünnepszertartásos énekeiből maradt ránk ez a két ósrégi ének. A szentivánnapi tűzgyújtás szokásával együtt mai napig megéltek néhány árpádkori magyar faluban. Nem szólhatunk itt bővebben a szokásról, az érdeklődő mindent megtalál Vikár B. erről szóló tanulmányában („Magyar Nyelvőr“ 30. kötete), amit ma tudhatunk róla. A „Virágok vetélkedése“nek eddig ismeretlen dallamát (11) igazán az utolsó órában sikerült fölfedezni. Már csak néhány ghymesi

Kontrastlos frei
obwohl nicht
übertrieben
Ziguner-Rubato
Charm. Einfluss
manchmal fiktiv
Tempo ist überaus
variabel, die
Wirkung dem
Vortragenden
überlassen.

Keine Dynamik
Spannende Schattierung

Man braucht
nicht sklavisch
d. Volk nachahmen

no. 11. im Original
so vorgetragen und
mit Melismen
verzieren wie die
alten Frauen
in der Kirche.
Den Künstlern
kann intuitiv
dem Volk ver-
schlossen
Schönheiten
haben.

Vom heidnischen
Feuer- u. Liebesfest
Ceremonialgesänge
St. Johannistag.
In einzelnen Dörfern
aus der heidn. Zeit
am Leben erhalten

(siehe Vikár's
Studien)

Bühnen-Wettbew.
Variante in
letzter Stunde
einige alte Frauen
von Ghymes

m = megye = Komitat

gut ungarisch
sprechen!

Text ist entscheidende
Wirkung auf Vortrag.
Die Musik schmiegt
sich, nicht mit
Worten auszuweichen

Selten gibt die Sprache
der Musik nach.
Aber Singen ist ja
nicht dasselbe wie
Sprache.

Es können germanische
Musikwendungen vor
die das Volk dann
ganz dem Text anpasst.

Tanzlieder u. Vortrags-Lieder.

Lied ebenmäßig wenn getanzt, rubato, wenn nicht.

Text schon so verändert

öregasszony tudja. A szövege annyira megromlott, hogy az 1., 5., 6., 7. strófán némi igazítást kellett végeznünk. Az eredeti így hangzik: *(etwas libretto)*

1. Vetekedik ^{mit dir} vélem háromféle virág.
Virágom stb.
5. Ne vetekedj ^{mit dir} vélem te búza szép virág,
Mert bizon ^{tevéled} széles ez világ él.
6. Ne vetekedj ^{mit dir} vélem te szőlő szép virág,
Mert bizon ^{tevéled} szent misét szolgálnak.
7. Ne vetekedj ^{mit dir} vélem, te róza szép virág,
Mert bizon ^{tevéled} lányok dicsekednek.

Az 1. és 7. strófa helyreállítását Vikár B.

tól vettük át. — A dalt vontatva és cifrázva, templomi ének módjára éneklük. — 12. a házasító ^{Verheiratungsgesänge} ének. Ebbe foglalták minden, falubeli szerelmespár nevét, addig ismételték, míg volt kit említeni; a leány a maga és a kedvese nevével átugrotta a tüzet. A fonográf-fölvételt összevetettük Ato vich F.-ével, (Ethnographia XII) és több saját följegyzéssel. A 7-8. ütemet így is hallani:

*besonders
varianzte Kindersang
Verheiratungsgesänge
wenn mit jeveligen
Liebespaar = Namen
bis alle erwähnt
waren; bei Er-
wähnung ihres
u. des Liebsten
Mannes sprang das
Mädchen durchs Feuer.*

Andere Text:

Dalolják erre a melódiára ezt a szöveget is:

1. Szentiváni tiszta buza
Kihajlott a gyalogútra
Selyem sár stb.
2. Aki aztat learatja,
Az isten is megáldhatja
Selyem sár stb.

*Reiner Weizen vom St. Johann
Hat sich gebeugt auf dem Fuessweg*

*Wer ihn abmählt
Der segnet ihn auch segnen kann*

Hogy ráférjen, az első ütemet is megbővítik, úgy mint az eredeti szöveg 3. és 4. strófájában a harmadikat.

*Erweiterung des
ersten Takts wie in
St. 3 u. 4.*

14. Az utolsó strófában ismétlődik a dallam 2. része.

15. „Ma éjjel sem aluszom“ egy szegedvidéki változatból került a szeli „Gyógyítsa meg a gyomrom“ helyébe. *lo-vam, kocsmá-ros ud-varába, ei-ral* olyan esetek, mikor a dallam ritmusa, nem enged a szövegnek. Ellenben *há-tá-ra* esetében a nyelv győzött.

*statt eines anderen
Liedes in 1er Ausgabe
(„Kürieren Sie meinen
Magen“)*

17. Egy változata Bartalus gyűjteményében is megvan. II. kötet, 10. sz.

*Hier folgen die Worte
des Melodie
Nun im Fall
hätara sie
die Sprache.*

16. és 18. A dallam ritmusa a 2. strófában a jelzés szerint változik, alkalmazkodni kell hozzá a kíséretnek is.

*Begleitung muss
nachgeben*